

Cartografia de la transició catalana

El llibre blanc integra tots els informes redactats pel Consell Assessor per a la Transició Nacional (CATN) que presideix Carles Viver i Pi-Sunyer, també president de l'Institut d'Estudis Autònoms, i està integrat per Núria Bosch, Víctor Cullell, Enoch Albertí, Germà Bel, Carles Boix, Salvador Cardús, Àngel Castiñeira, Francina Esteve, Joan Font, Rafael Grasa, Pilar Rahola, Josep Maria Reniu, Ferran Requejo i Joan Vintró. Un grup de politòlegs, economistes i juristes que van acceptar l'encàrrec del Govern de la Generalitat d'elaborar informes per preveure els entrebancs –i reptes– que anirien sortint durant la transició nacional. I avançar possibles solucions. Tot de manera desinteressada –sense cap sou del Govern– “i discreta”, com va destacar el president de la Generalitat, Artur Mas, en la presentació d'aquest llibre blanc.

La presentació se celebrava al Palau de la Generalitat l'endemà de la suspensió cautelar, pel Tribunal Constitucional, de bona part de la llei de consultes i del decret de convocatòria de la consulta del 9-N. “El debat que hauríem de tenir ara –deia Artur Mas en aquell moment– és el llibre blanc i els arguments pel sí i el no”. Mas criticava que s'hagués de parlar d'aquella suspensió en compte dels arguments a favor i en contra de la independència. “En un Estat de convicció democràtica plena –afegia el president– estariem parlant dels arguments del sí i del no, com en els casos d'Escòcia i Quebec”. En aquests Estats, segons Mas, “quan hi ha hagut una majoria clara a favor del dret a decidir sobre el seu futur, se'ls deixa fer, se'ls empara i se'ls dóna una via per poder votar”.

L'extensa síntesi del llibre blanc, 140 pàgines, es pot consultar a través de la web del Departament de Presi-

El llibre blanc de la transició nacional aplega 18 informes sobre les rutes polítiques, jurídiques, econòmiques i administratives que cal seguir per arribar a la independència, segons els diferents escenaris que es puguin anar plantejant, i una síntesi d'aquests treballs. Amb aquest reportatge EL TEMPS inicia una sèrie setmanal sobre els continguts d'aquest llibre blanc redactat pel Consell Assessor per a la Transició Nacional.

dència de la Generalitat de Catalunya (presidencia.gencat.cat), que també dóna accés als divuit informes que el formen en versió pdf.

“La presentació d'aquests informes –explicita Mas en el pròleg de la síntesi– és un pas necessari en el full de ruta de la transició nacional que travessa el nostre país. Els ciutadans de Catalunya han de disposar de la màxima informació de les decisions i els elements que caldrà tenir en compte a l'hora de construir les futu-

res estructures d'Estat en cas que la gran majoria dels catalans decideixi que Catalunya esdevingui un nou Estat. Volem decidir el nostre futur, però ho hem de fer amb seriositat i rigor, sent conscients del camí que encetem i des del respecte absolut a la diversitat i la diversitat d'idees que són justament els valors que ens fan grans i forts com a societat.”

La síntesi, i els informes en el seu conjunt, es poden dividir en tres grans blocs: “El procés constituent”, “L'organització de Catalunya com a nou Estat” i “La relació de Catalunya amb l'Estat espanyol, la Unió Europea i la comunitat internacional”.

El procés constituent. El primer dels informes, i els primers capítols de la síntesi, aprofundeixen en la legitimitat del procés d'autodeterminació i la consulta, com l'eina per fer-la efectiva. El primer informe, de fet, analitzava quines eren les possibilitats per celebrar un referèndum: s'inclouia la via de l'article 150.2 –transferència de la competència per convocar referèndums– que els diputats Jordi Turull (CiU), Marta Rovira (ERC) i Joan Herrera van intentar en una sessió al Congrés dels Diputats i la llei de consultes del Parlament de Catalunya. Preveia, doncs, les passes que s'han produït en les últimes setmanes i parlava també de la possibilitat que quedessin impugnades, la qual cosa obligaria a convocar unes eleccions plebiscitàries. De la mateixa manera s'orienta la Generalitat a fer diverses passes molt concretes després de les esmentades eleccions i s'apunten quins poden ser els diferents escenaris en aquest context –en funció del nivell de col·laboració de l'Estat. És el que anomena la segona etapa “de la consulta o les eleccions plebiscitàries fins a la proclamació o la declaració unilateral d'independència”. En un altre informe s'explica com s'hauria de produir la successió d'ordenaments i administracions. En aquesta etapa posterior a les plebiscitàries s'hauria de fer una “declaració solemne del Parlament de Catalunya”. “Aquesta declaració –diu el llibre blanc– hauria de formular-se de tal manera que oferís una oportunitat de negociació a l'Estat perquè aquest procés es pogués

El Consell Assessor per a la Transició Nacional amb el president Artur Mas en la presentació del llibre blanc de la transició nacional.

portar d'una manera més ordenada i amb els mínims riscos i problemes per a totes les parts. Caldria, per tant, que aquesta declaració contingués un oferiment, que també seria un requeriment, a l'Estat per negociar el procés de separació, incloent-hi, si escau, una apel·lació a la mediació internacional i a la Unió Europea per fer possible l'obertura d'aquest procés [...] A partir d'aquest moment, s'obriria el procés pròpiament constituent, que conduiria a l'aprovació d'una constitució per a Catalunya”.

La tercera etapa seria la “de la proclamació o declaració unilateral d'independència a l'aprovació de la constitució”. I mentre s'arriba a aprovar aquesta constitució caldria un “règim transitori” que hauria de fixar, per aquest espai de temps, “el sistema institucional de Catalunya, el règim provisional dels drets i llibertats de les persones, el règim provisional de la nacionalitat, el règim provisional de l'ús de les llengües, el règim de la successió de l'ordenament espanyol vigent al català i la relació provisional

amb l'Estat espanyol”. Concretament, l'informe número 10 del CATN està centrat exclusivament en aquest “procés constituent”.

El setzè dels informes, “La successió d'ordenaments i administracions”, analitza fil per randa com s'hauria de produir una transició eficient entre un ordenament jurídic i un altre. “Com a primer criteri –assenyala el llibre blanc– caldria actuar d'acord amb els principis de continuïtat normativa i de seguretat jurídica. És a dir, amb les adaptacions necessàries, la gran majoria del dret vigent en el moment de la independència ho continuaria essent en el nou Estat català. Aquesta continuïtat normativa acomplirà el principi bàsic de seguretat jurídica per als ciutadans i el manteniment dels seus drets”.

Paral·lelament, el nou Estat haurà de negociar amb l'Estat espanyol com es divideix el deute però també quins són els actius que passen al nou Estat. Tot això queda contemplat en el llibre blanc, com també un estudi dels nous recursos de la Generalitat.

L'organització de Catalunya com a nou Estat. El segon bloc del llibre blanc estudia com hauria de ser la nova administració catalana. Tot i que deixa decisions cabdals perquè es concretin en el procés constituent, proposa una sèrie d'estructures d'Estat perquè la Catalunya independent pugui funcionar sense sotrats des del moment de la independència. En el capítol econòmic, per exemple, s'hi preveu un banc central propi, el Banc de Catalunya, amb funcions de supervisió, garantir l'estabilitat financera i guiar la política monetària. També una Autoritat Catalana de Serveis i Mercats, una administració tributària (que s'estudia en un dels 18 informes del CATN) i un servei de duanes.

El llibre blanc també inclou una proposta analítica de la Seguretat Social catalana, una altra sobre el poder judicial i l'administració de justícia, un altre sobre seguretat i defensa i encara una altra sobre les infraestructures energètiques. Les propostes sobre cadascun d'aquests temes –els riscos i les oportunitats que oferei-

Jordi Turull, Marta Rovira i Joan Herrera, al Congrés de Diputats per demanar la competència per convocar referèndums per l'article 150.2.

xen— estan més detalladament estudiats en sengles informes monogràfics del CATN, concretament els números 15 (Seguretat Social), 14 (Justícia), 17 (Seguretat) i 9 (Energia i aigua).

La relació de Catalunya amb l'Estat espanyol, la Unió Europea i la comunitat internacional. Durant el període de transició, i amb l'objectiu de mantenir una estreta relació amb l'Estat espanyol, el CATN proposa la creació d'un Consell Ibèric o Consell Catalano-Espanyol. Seria “a l'estil del Consell Nòrdic, format pels quatre Estats de la península: Espanya, Portugal, Catalunya i Andorra”. El CATN, que ho considera una proposta ambiciosa creu que

aquest Consell “es justifica, a part dels llaços previs de diferent naturalesa, pels interessos comuns en tots els terrenys i la possibilitat de buscar una fórmula de cooperació que, afavorint-los, reforçés la capacitat d'influència, especialment dins de la UE”. Seguint el model esmentat, el Consell Ibèric tindria un consell de parlamentaris, un de ministres, “orientat a la cooperació intergovernamental” i una secretaria general permanent. Si aquesta proposta fos impossible, es podria crear un Consell Catalano-Espanyol seguint el model del Benelux, que igualment tindria caràcter cooperatiu i un consell de ministres, una assemblea interparlamentària, comissions permanents de treball i una secretaria general.

Pel que fa als territoris de llengua catalana, el CATN proposa la creació d'una Entesa de la Llengua Catalana, “un organisme públic de cooperació lingüística i cultural entre els Estats amb territoris en els quals s'usa la llengua catalana en qualsevol de les seves denominacions i variants”. Seguiria, en aquest cas, “el model d'eficàcia provada de la Unió de la

Llengua Neerlandesa” i hi participarien representants d'Andorra, Itàlia, França i l'Estat espanyol. Apunta el llibre blanc que “En el cas d'Espanya —com en el de Bèlgica amb la seva Unió— la representació podria cedir-se a les ara comunitats autònomes de València, les illes Balears i Aragó”. L'Entesa —que podria anomenar-se d'una manera diferent— estaria constituïda per un comitè de govern, una comissió interparlamentària, una autoritat lingüística (la Secció Filològica de l'IEC), un Consell de les Lletres i la Cultura i una secretaria general.

A més, s'hi analitzen les vies d'integració de Catalunya en la Unió Europea, estudiades en un dels informes del CATN més coneguts i també les passes per a la integració en la comunitat internacional: no només el que cal fer per ser reconeguts com a nou Estat sinó l'adhesió a organitzacions intergovernamentals com el Consell d'Europa, Nacions Unides, l'OTAN o a d'altres organismes de seguretat internacional. La decisió d'entrar-hi o no, lògicament, quedarà en mans dels Governos constituents.

El llibre blanc proposa una Entesa de la Llengua Catalana amb cinc Estats